

Магістр 1 курсу
Фінансового факультету ХНЕУ

**УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ
ТА РОЗРОБКА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ
З ВИКОРИСТАННЯМ SWOT-АНАЛІЗУ**

Анотація. Наведено послідовність розробки стратегії розвитку підприємств будівельної галузі України. Проведено оцінку сильних і слабких сторін, погроз і можливостей розвитку будівельної галузі України за допомогою SWOT-аналізу.

Аннотация. Наведена последовательность разработки стратегии развития предприятий строительной отрасли Украины. Проведена оценка сильных и слабых сторон, угроз и возможностей развития строительной отрасли Украины с помощью SWOT-анализа.

Annotation. In the article the sequence of forming the development strategy of Ukrainian building industry enterprises is presented. The estimation of strengths and weak points, threats and possibilities of building industry is conducted by means of SWOT analysis.

Ключові слова: будівельна галузь, криза, антикризове регулювання, стратегія, інструменти, будівельна галузь, SWOT-аналіз, фінансові ризики.

Криза – це раптова ситуація, але до певної міри прогнозована. Якщо вчасно спрогнозувати можливість кризи через виявлення існуючих фінансових ризиків підприємства, залишиться достатньо часу для планування антикризових заходів, їх реалізації та вибору найбільш доцільних методів регулювання. У такому випадку є можливість заздалегідь визначити стратегію управління фінансовими ризиками, обрати найбільш доцільні антикризові заходи.

Будівельна галузь є однією з найважливіших галузей промисловості будь-якої індустріально розвинутої країни. Ця галузь пов'язана з найбільшими обсягами виробництва і фінансовими оборотами. Від її функціонування значною мірою залежить ефективність функціонування всієї промисловості країни. Саме тому важливим та актуальним є стратегічний розвиток будівельних підприємств України.

Оскільки перспективи розвитку інвестиційно-будівельного комплексу регіону залежать від зовнішніх і внутрішніх ризиків підприємств, є потреба у їх оцінці. До основних зовнішніх причин формування фінансових ризиків можна зарахувати такі: слабка та нестабільна економіка країни; економічна криза; інфляція; неефективне державне регулювання банківської облікової ставки; підвищення рівня конкурентної боротьби; зниження цін на світовому ринку; політичні чинники тощо. Усі ці причини

мають зовнішнє, щодо підприємства, походження, і тому підприємство їх контролювати не може [1].

До внутрішніх причин формування фінансових ризиків можна зарахувати: підвищення витрат на підприємстві, незадовільну фінансову політику підприємства, неефективне управління витратами, доходами та фінансовими результатами [2]. Аналіз зовнішніх і внутрішніх чинників дозволяє встановити потенціал розвитку, а також визначити сфери більш детальної оцінки та напрями регулювання з боку держави.

Підготовчим етапом для здійснення SWOT-аналізу, було здійснено кластеризацію таких будівельних підприємств України: ПАТ "Куряжський домобудівельний комплекс", ВАТ "Домобудівний комбінат" ім. М. В. Співака, ВАТ "Домобудівельний комбінат № 1", ВАТ "Домобудівельний комбінат № 3", ВАТ "Дубнобудматеріали", ВАТ "Львівський домобудівельний комбінат № 2", ВАТ "Одеський домобудівельний комбінат", ВАТ "Полтавський домобудівельний комбінат", ПАТ "Домобудівельний комплекс № 4", ПАТ "Костопільський домобудівельний комплекс", ПАТ "Ушицький комбінат будівельних матеріалів". На підставі проведеного аналізу були обрані 3 підприємства для проведення SWOT-аналізу, що є головними девелоперами українського ринку нерухомості та будівельних матеріалів.

Результатом SWOT-аналізу є зіставлення раніше виділених сильних і слабких сторін відносно можливостей і загроз. Результати SWOT-аналізу для обраних будівельних підприємств подані в таблиці.

Таблиця

Результати SWOT-аналізу будівельних підприємств України

Можливості розвитку підприємств	Сильні сторони підприємств
Сприяння розвитку будівельної галузі державними програмами розвитку України. Участь у європейських програмах транскордонного співробітництва. Великий потенціал ринку збуту в Україні, освоєння нових сегментів ринку. Глобалізація (рух інвесторів з ЄС на Схід). Прийняття прогресивних змін до законодавства України, зокрема Бюджетного, Податкового, Митного та Земельного кодексів та інших законодавчих актів у сферах підприємницької діяльності, землекористування та містобудування. Розробка та активне впровадження стратегій розвитку і залучення інвестицій на національному та регіональному рівнях. Розширення будівництва за	Визнання будівельної сфери пріоритетним напрямом розвитку України. Нааявний потенціал інноваційного розвитку. Розвинена промисловість та наявність експортного потенціалу. Інвестиційний потенціал населення на ринку житла. Диференціація асортименту виробництва. Ефективна збутова політика на території України. Стабільне положення на ринку; Ефективна цінова політика. Близькість джерел сировини для виробництва будівельних матеріалів

рахунок об'єктів комерційної нерухомості. Партнерство з банківською сферою для реалізації будівельних і фінансових проектів, опрацювання механізму іпотечного кредитування та системи застави за квартиру, для залучення населення з середньою платоспроможністю, спільна діяльність з фінансовими установами	
Загрози розвитку підприємств	Слабкі сторони підприємств
Постійне подорожчання енергоносіїв та пального. Зменшення рентабельності будівництва типового житла. Нестабільність політичної ситуації, нестабільне й непередбачуване законодавство. Посилення податкового тиску на виробників будматеріалів. Можлива конкуренція з боку великих столичних та іноземних будівельних компаній. Через різке зростання курсу іноземної валюти зростання ціни на будівельні матеріали і зменшення попиту на будівельну продукцію. Дестабілізація фінансового ринку. Високі темпи інфляції. Виникнення труднощів під час укладання договорів із постачальниками та споживачами, затримка платежів. Загроза збільшення відсоткових ставок та умов кредитування, що призводить до недоступності та нестачі фінансових ресурсів	Використання дешевих матеріалів і "дешевої" робочої сили призводить до низької якості готової продукції. Середня або нижче середньої задоволеність споживачів якістю виконаних робіт у типовому житловому будівництві (рівна підлога, стелі, звукоізоляція тощо) "середня ціна – низька якість". Недосконалість нормативної бази, що регулює діяльність у сфері будівництва. Виробництво основних будівельних матеріалів в Україні монополізоване. Недостатня кваліфікованість працівників будівельної сфери. Нерозвинена система підготовки та перепідготовки кадрів у будівництві. Застарілий житловий фонд. Відсутність стратегії залучення інвестицій. Відсутність асигнувань з обласного та міських бюджетів у будівельну сферу. Низька платоспроможність населення. Брак фінансових ресурсів, недостатня прибутковість. Виробництво з високими витратами, старіння потужностей. Розміри виробництва надто малі, щоб впливати на ринкову ситуацію

Проведений SWOT-аналіз ілюструє можливість руху до клієнтів і виробників, спроможність до інтеграції і диверсифікації будівельної продукції навіть в умовах економічної кризи [3].

Результати аналізу переконливо доводять необхідність удосконалення відомих та пошуку нових, науково обґрунтованих методів, засобів, моделей управління проектами розвитку будівництва. Будівельні підприємства України мають достатню кількість слабких сторін та загроз розвитку, що пов'язано зі значним впливом зовнішніх та внутрішніх фінансових ризиків.

Таким чином, високий соціальний статус будівельного комплексу потребує залучення всіх можливих механізмів та важелів, які сприятимуть поліпшенню економічної ситуації в ньому. Нарощування стратегічного потенціалу, якого бракує підприємствам будівельного комплексу для досягнення соціально-значимих цілей діяльності, у сучасних умовах можливо не тільки за рахунок власних резервів самого підприємства, але й через вирішення зовнішніх економічних проблем, що може забезпечити сприятливе інституційне середовище.

Наук. керівн. Журавльова І. В.

Література: 1. Астахова І. Є. Управління фінансовими ризиками / І. Є. Астахова, І. О. Караченцева, Л. М. Кметик // Актуальні питання розвитку фінансів, обліку та аудиту. – 2010. – № 2. – С. 43–46. 2. Загорельська Т. Ю. Управління фінансовими ризиками на рівні підприємства / Т. Ю. Загорельська // Вісник ХНУ. – 2009. – № 3. – С. 169–173. 3. Токарев В. О. Применение SWOT-анализа при разработке стратегии фирмы / В. О. Токарев // Управление компанией. – 2002. – № 3. – С. 18–20. 4. Артищук І. В. Управління ризикозахищеністю підприємства / І. В. Артищук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – № 21. – С. 153–159. 5. Вишнівська Б. Методи мінімізації фінансових ризиків / Б. Вишнівська // Економіст. – 2007. – № 6. – С. 58–59. 6. Орехова К. В. Особливості нейтралізації фінансових ризиків підприємства в умовах фінансової кризи / К. В. Орехова, Л. М. Кметик // Актуальні питання розвитку фінансів, обліку та аудиту. – 2011. – № 3. – С. 49–55.